

Luksemburgā, 2019. gada 8. oktobrī

2018. gada pārskats. Bieži uzdotie jautājumi

1. Kādi ir Eiropas Revīzijas palātas uzdevumi saistībā ar ES budžetu?

Katru gadu mēs **pārbaudām ES pārskatus un sniedzam atzinumu** par diviem jautājumiem: vai pārskati ir precīzi un ticami un vai ES budžets ir izlietots atbilstoši noteikumiem.

Tas ir pamats mūsu **ticamības deklarācijai**, ko saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantu mums ir pienākums sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei.

ES izdevumi 2018. gadā kopumā bija 156,7 miljardi EUR.

2. Vai Eiropas Revīzijas palāta ir apstiprinājusi 2018. gada pārskatus?

Jā.

Mēs esam apstiprinājuši 2018. gada pārskatus kā ticamus (snieguši atzinumu bez iebildēm), tāpat kā par katru finanšu gadu kopš 2007. gada. Mēs secinām, ka 2018. gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo ES finanšu stāvokli un tās gada darbības rezultātus.

Mums ir jāsniedz atzinums ne tikai par pārskatiem, bet arī – pamatojoties uz savu revīzijas darbu – par to, vai pakārtotie maksājumi ir veikti saskaņā ar ES noteikumiem. Maksājumiem aplēstais kļūdu līmenis dažu pēdējo gadu laikā ir pastāvīgi uzlabojies: 2015. gadā tas bija 3,8 %, 2016. gadā – 3,1 %, 2017. gadā – 2,4 %, 2018. gadā – 2,6 %. Turklāt 2018. gadā ievērojamā daļā revidēto izdevumu – galvenokārt maksājumtiesību maksājumos – kļūdu līmenis nebija būtisks.

Tāpēc šogad – trešo gadu pēc kārtas – par 2018. gada maksājumiem mēs sniedzam **atzinumu ar iebildēm**. Līdz pat šiem pēdējiem trim gadiem katru gadu kopš 1994. gada mūsu atzinums par izdevumu likumību un pareizību bija negatīvs.

3. Ko nozīmē “atzinums bez iebildēm / atzinums ar iebildēm / negatīvs atzinums”?

“**Atzinums bez iebildēm**” nozīmē, ka skaitliskie dati sniedz skaidru un patiesu priekšstatu un ir ievēroti finanšu ziņošanas un pārvaldības noteikumi.

“**Atzinums ar iebildēm**” nozīmē, ka revidenti nevar sniegt “tīru” atzinumu (jeb atzinumu bez iebildēm), tomēr konstatētās problēmas nav plaši izplatītas, t. i., nav sastopamas visā datu kopā.

“**Negatīvs atzinums**” norāda uz plaši izplatītām problēmām.

4. Kas ir “būtisks kļūdu līmenis”?

Revīzijas terminoloģijā tas ir līmenis, zem kura **kļūdu ietekmi neuzskata par būtisku**.

“Būtisks” kļūdu līmenis ir tāds kļūdu līmenis, kas var ietekmēt revīzijas ziņojuma adresātu lēmumu. Gan Palāta, gan Eiropas Komisija piemēro 2 % būtiskuma sliekšni.

5. Kas ir “maksājumi, kuru pamatā ir maksājumtiesības” un “izmaksu atlīdzināšanas maksājumi”?

Maksājumus, kuru pamatā ir maksājumtiesības, veic, ja saņēmēji ir ievērojuši izvirzītos (mazāk sarežģītus) nosacījumus. Šādi maksājumi ietver, piemēram, tiešo atbalstu lauksaimniekiem (kategorijas “Dabas resursi” izdevumi), studentu un pētnieku stipendijas (kategorijas “Konkurētspēja” izdevumi) un ES darbinieku algas un pensijas (kategorija “Administrācija”).

Izmaksu atlīdzināšanas maksājumus veic, kad ES atlīdzina attiecināmu darbību attiecināmas izmaksas (noteikumi ir sarežģītāki). Šādi maksājumi attiecas, piemēram, uz pētniecības projektiem (kategorijas “Konkurētspēja” izdevumi), investīcijām reģionālajā un lauku attīstībā (izdevumi kategorijās “Kohēzija” un “Dabas resursi”), kā arī uz attīstības palīdzības projektiem (kategorija “Globālā Eiropa”).

6. Vai ES finanšu pārvaldība uzlabojas?

Jā.

Maksājumiem aplēstais kļūdu līmenis dažu pēdējo gadu laikā ir pastāvīgi uzlabojies: no 4,4 % 2014. gadā līdz 2,6 % 2018. gadā. Turklāt 2018. gadā aptuveni pusei no revidētajiem izdevumiem kļūdu līmenis nebija būtisks. Pēdējos gados savās revīzijās mēs esam arī secinājuši, ka iekšējās kontroles mehānismi Komisijā un dalībvalstīs ir būtiski pilnveidoti.

7. Tomēr aplēstais kļūdu līmenis joprojām ir 2,6 %. Ko tas nozīmē?

Skaitlis 2,6 % ir aplēse par **naudas summu, kuru nevajadzēja izmaksāt** no ES budžeta, jo tā nebija izlietota saskaņā ar ES noteikumiem, un tādējādi vai nu neatbilst tam, ko Padome un Parlaments ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem ir paredzējuši, vai konkrētiem noteikumiem dalībvalstīs.

Starp tipiskām kļūdām ir maksājumi neattiecināmiem saņēmējiem vai projektiem vai maksājumi par iepirktajiem pakalpojumiem un precēm vai ieguldījumiem, kam nav pareizi piemēroti publiskā iepirkuma noteikumi.

8. Vai tas nozīmē, ka 2,6 % no Eiropas Savienības līdzekļiem ir izšķērdēti?

Nē.

Šāda pieeja var būt maldinoša, jo starp “kļūdu” un “izšķērdēšanu” ir būtiska atšķirība. Veicot pārbaudes, mēs skatām, vai ES nauda ir izlietota atbilstoši noteikumiem, vai deklarētās izmaksas ir aprēķinātas pareizi un vai ir ievēroti attiecināmības nosacījumi. Uz to attiecas skaitlis 2,6 %.

Dažas no kļūdām saistītas ar maksājumiem, kas neatbilst attiecināmības nosacījumiem. Piemēram, mēs konstatējām, ka starp kādas dalībvalsts darbības programmas attiecināmības noteikumiem bija nosacījums, kas aizliedz izmantot ES dotāciju, ja cita struktūrvienība tajās pašās telpās veic tādu pašu uzņēmējdarbību. Tā kā viens no saņēmējiem – advokāts – strādāja tajā pašā ēkā, kur cits advokātu birojs, tad projektam nebija tiesību saņemt līdzfinansējumu.

Šajos gadījumos ES līdzekļiem, iespējams, tomēr bija zināma pozitīva ietekme un tie sniedza zināmus ieguvumus, kaut arī saņēmēji ievēroja ne visus ar līdzekļu izmantošanu saistītos noteikumus. No otras puses, izdevumi, kas ir gan likumīgi, gan pareizi, var tomēr būt nelietderīgi, piemēram, ostas infrastruktūra, kas uzbūvēta, neņemot vērā kravu pārvadājumu apjomus nākotnē.

9. Kā rodas kļūdas?

Kļūdas rodas, kad cilvēki vai organizācijas, prasot ES finansējumu, **nieievēro noteikumus**. Lai pretendētu uz ES finansējumu, ir jāievēro daži konkrēti Eiropas Savienības (un daudzos gadījumos arī valsts) noteikumi. Šie noteikumi (piemēram, iepirkuma noteikumi un valsts atbalsta noteikumi) pastāv, lai nodrošinātu, ka izdevumi netraucē iekšējā tirgus darbību un tiek veikti Padomes un Parlamenta paredzētajiem mērķiem.

Kļūdas rada šo **noteikumu pārkāpšana**. Piemēram, lauksaimnieki deklarē nepareizu lauksaimniecības platību, projektu iniciatori neievēro publiskā iepirkuma noteikumus vai pētniecības centri prasa atlīdzināt izmaksas, kuras nav saistītas ar ES finansētiem projektiem. Piemēram, kādā pārbaudītajā gadījumā mazs veselības aprūpes uzņēmums, kas pirmo reizi piedalījās ES projektā, izmantoja nepareizu personāla izmaksu aprēķināšanas metodoloģiju, kas neatbilst ES pētniecības finansējuma noteikumiem. Citā gadījumā lauksaimnieki, kas apgalvoja, ka to uzņēmumi ir neatkarīgi cits no cita, saņēma subsīdijas cūku kūts būvniecībai tāda pasākuma ietvaros, kura mērķis bija atbalstīt mazu un vidēju saimniecību attīstību; tomēr mēs konstatējām, ka viņi turēja akcijas ģimenes uzņēmumā, kas darbojās tajā pašā vietā, un šis uzņēmums bija pārāk liels, lai šiem lauksaimniekiem būtu tiesības saņemt atbalstu.

2018. gada pārskatā sniegti vēl citi mūsu revīziju laikā konstatēto kļūdu piemēri.

10. Vai atklātās kļūdas norāda uz krāpšanas gadījumiem?

Vairākumā gadījumu – nenorāda.

Krāpšana ir tīša maldināšana nolūkā gūt kādas priekšrocības. Kaut arī standarta revīzijas procedūru laikā krāpšanas gadījumus var būt grūti konstatēt, veicot revīzijas pārbaudes, mēs katru gadu atklājam vairākus gadījumus, kad pastāv aizdomas par krāpšanu.

2018. gadā no aptuveni 700 revidētiem darījumiem mēs konstatējām 9 gadījumus (2017. gadā – 13), kad radās aizdomas par krāpšanu. Par visiem šiem gadījumiem tiek ziņots Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF), kurš veic izmeklēšanu un turpmākas pārbaudes, vajadzības gadījumā sadarbojoties ar dalībvalsts iestādēm.

11. Gan Komisijai, gan dalībvalstīm ir tiesības novērst un labot kļūdas tur, kur tās rodas. Kā tas ietekmē kļūdu līmeni?

Kopumā korigējošiem pasākumiem, ko īstenoja dalībvalstu iestādes un Komisija, bija pozitīva ietekme uz aplēsto kļūdu līmeni.

Tomēr, ja Komisija, dalībvalstu iestādes vai neatkarīgie revidenti būtu izmantojuši visu tiem pieejamo informāciju, tie būtu varējuši novērst vai atklāt un izlabot nozīmīgu daļu kļūdu, pirms tika veikti attiecīgie maksājumi.

Piemēram, ja šī informācija būtu izmantota, 2018. gadā aplēstais kļūdu līmenis visiem izdevumiem kategorijā “Dabas resursi” būtu bijis zem 2 % būtiskuma sliekšņa. Mūsaprāt, tas apliecina, ka esošie kontroles mehānismi ir pietiekami, taču tie ir pienācīgi jāizmanto.

12. Pagājušā gadā jūs teicāt, ka ERP sāk piemērot jaunu vienotas revīzijas pieeju. Ko esat darījuši citādāk 2018. gadā?

2017. finanšu gads bija pirmais gads, kad nozīmīgu daļu no visu ES budžeta jomu izdevumiem veica saskaņā ar **jaunajiem noteikumiem**, kas piemērojami 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmai (DFS). Iekšējās kontroles mehānismi Komisijā un dalībvalstīs tagad ļauj mums labāk izmantot to darbu, novērtējot izdevumu pareizību.

Mūsu mērķis ir piemērot **apliecinājuma pieeju** visai mūsu ticamības deklarācijai, un tas nozīmē, ka savu revīzijas atzinumu balstīsim uz Komisijas (pārvaldības un kontroles) pārskatu.

2017. un 2018. gadā revidenti izmēģinājuma kārtā izmantoja šo jauno pieeju, revidējot kategoriju “Kohēzija”. Izmēģinātā pieeja skaidrāk parāda, kur saglabājušās nepilnības gan Eiropas Komisijā, gan dalībvalstīs, un tas mums palīdz veicināt pārskatatbildību un turpmāk uzlabot ES finanšu pārvaldību.

Mēs norādām, ka attiecībā uz “Kohēziju” Komisijas 2018. gada izdevumu pareizības aplēse ir zem mūsu diapazona, taču rezultāti kategorijās “Konkurētspēja” un “Dabas resursi” ir tuvi mūsu rezultātiem.

Turpinot šo izmēģinājuma pieeju, mēs plānojam **projektu paplašināt**, lai piemērotu citās izdevumu jomās, taču turpmākai virzībai būs vajadzīga Komisijas atļaušana un sadarbība.

2018. gada pārskats un PRESES MATERIĀLI ir pieejami 23 oficiālajās ES valodās šādā adresē:
eca.europa.eu.